

CSATOLT TANULMÁNYOK

Timaru-Kast Sándor:

A románok eredetéről, Magna Vlachiától Ungro-Vlachiáig. A Kárpát-régió magyar földrajza

A román nép eredetéről, a nemzeti önérzet és a politikacsinálók szándéka szerint – gondolatok a dáko-román kontinuitás hamis elméletéről.

Trianonban megtörtént a „Nagy Rablás”, a második világháború utáni párizsi „békében” ez megszentelést nyert. De ezek után már nem volt elég és politikailag sem korrekt, a fegyverek villogtatásával való hengegés és holmi bevonulások Budapestre, a Rablást igazolni kellett politikai szempontokból is, sőt ezt egy elkerülhetetlen történelmi igazságtételnek kellett prezentálni, amit „tudományos” érvekkel, elméletekkel megerősíteni illett. Nem csak a románoknak. Minden szomszéd nép erre törekedett, és tele is kürtölte vele a világot. És a világ el is hitte, vagy ha még sem, hát szemet hunyt, és úgy tett, mintha elhinné és elfogadná. Miért is tett volna másképp, hiszen már Napoleon Bonaparte megmondta:

a. „A történelemírás az a hazugsággyűjtemény, amellyel többnyire mindenki egyetért”

Ha belepillantunk egy-egy szomszédos ország Történelem nevű eszement iskoláskönyvébe, szörnyülködve fedezzük fel, hogy Kárpátalja mindig is egy, már az ókor óta létező Ukrajna nevezetű államnak a része volt. Szerbia, illetve az „ősi” Szerb Császárság, mindig is Szegedig vagy még azon is túl terjedt. Még egy francia „tudományos” mozi szerint is, amely Nagy Zsigmond korát akarta bemutatni, és egy pár évvel ezelőtt futott az „Arte” nevű német-francia „művészi” tévé csatornán. Továbbá, a Felvidék meg hol ukrán(?), hol lengyel, hol meg egy bizonyos Morva Birodalom (sic!) szerves része volt, sőt ezen ősi „birodalmak” Debrecent is magukévá tették. Az utóbbiért azért már a románok is versenybe szálltak! Ezt megtévezve, az ősi „román” Burebista „király” országa, vagyis a Dák Birodalom (sic!) valaha Pozsonytól a Donig, és még azon is túl, illetve az Al-Dunáig és a Fekete-tengerik terjedt. Ez volt csak az egyik mazsolája az eszement dáko-román kontinuitás elméletének, egy politikai lufi, amely talán már Romániában is kezd kipukkadni.

b. A román nép eredetéről a régi krónikák írása szerint

Ha valaki arra vetemedik, hogy felkutassa a románok múltját, az nagy fába veri fejszáját, mert majdnem minden hozzáférhető modernkori „forrásmunka” teljesen tudománytalan és csúsztatásokkal gazdagított, sovinszta hazugságokkal ékesített irománytömeg – tisztelet a kivételnek. A még nem is olyan régen, például a második világháború előtti történelmi anyagokban, írásokban, térképeken stb. feltüntetett és tényként kezelt adatokat elnyelte időközben a hallgatás homálya: amiről nem beszélünk, az nincs is, jelszóval. És valahogyan, ez így is van. Elegendő elég sokáig valamit elhallgatni, félrebeszélni, elfedni, és rohanó világunk máris elfelejti. Aki az iskolai történelemoktatásból ismeri a múltat, az lehet akár magyar is, még azt sem tudja valójában, hogy ki volt Attila, vagy hogy mi közünk nekünk magyaroknak a szkí-

tákhöz. Szomorú, de miután a világot ügyesen elárasztották a román nacionalista propaganda-írások, a szegény külföldi tudós vagy a történelem iránt érdeklődő csak annyit tudhat meg, hogy volt egyszer egy Dácia, ami ma Románia és van egy Dácia nevű autó. Sajnos ebbe a tudás szintbe a maradék Magyarországon is belebotlottam, még nem is olyan régen. A fősodratú „tudományos” könyvekben meg Európa mai politikai térképe kíséretében történészkedünk. Ez is az igazság elfedésének egyik sikeres módszere.

Tisztelet minden tisztességes magyar és román történész előtt: csak ők – sajnos – alig jutnak szóhoz. Volt valamikor a még új és fiatalos lendületű Duna TV-nek egy próbálkozása a valódi magyar történelem bemutatására, ahol olyanok is szóhoz jutottak, akik a hivatalos irányzattal (mainstream) szemben „alternatív” véleményt vallanak. Na, aztán lett ebből hadd-elhadd. Csak úgy dörgött és villámlott az égbolt Budapesten. Zsenge csirája soha többé nem tudott már magához térni, hogy újra hajtson. Amúgy is, ez ma már kit érdekel. Egyébként is, időközben megváltozott a tévé „profilja”.

A románok eredete a történelemkutatás rendkívül vitatott kérdése. Így, a román múlt megismeréséért nagyon mélyre kell leásni, és ahogyan majdnem minden másik esetben is, az árral, a „mainstreamos” (fősodratú) történelemírással szemben kell úszni, mert így jutunk el a tiszta forrásig – ahogy egy közmondásunk mondja: „Csak döglött halak úsznak az árral.”

Ha tehát a román történetírás 275 és 1207 (1210) között Erdélyben és a Kárpát-régió területen semmiféle római vagy román emlékre nem tud hivatkozni, az nem azt jelenti, hogy ezen a vidéken senki sem lakott, ahogy egyesek szeretnek erre hivatkozni, hanem azt, hogy az ott lakó népek sem rómaiak, sem dákorománok, sem római telepések utódai, sem románok nem voltak. Sajnálatosan a román hivatalos történetírás egyáltalán nem foglalkozik a valódi román őshazával, és az ott elszórtan még megmaradt, ma is élő testvérekkel: thesaliai arumunok, makedóniai meglenorunok, boszniai és dalmáciai morlákok, horvátországi isztrovlachok vagy a szerbiai timokánok (Timok völgyi oláhok). Egy balkáni őshazáról kell beszélni, és abból kell a román történelmet elindítani. Hisz, már a XV–XVI. században élt Grigore Ureche, az első moldvai krónikás, akinek műve megmaradt, tisztán kimondta az igazat: *Rumâniî, câți să află lăcuitori la țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu, de la un loc suntu cu moldovénii și toți de la Râm să trag.* – magyarul: Mindazok a rumánok, akik Magyarország és Erdély és Máramaros lakói, egy helyről vannak (erednek) a moldovaiakkal, és mindannyian Rúmból (Keletrómai Birodalomból) származnak¹. Induljunk hát mi is el ezen a kijelölt úton.

Mottó: *„Noi toți de la Râm ne tragem.”*

(Grigore Ureche, moldvai krónikás, 1591 – 1647).

Mi mindnyájan Rúmból (azaz „Kelet-Romából”, a Keletrómai Birodalomból, Rumániából, Bizáncból) *származunk* – írta Grigore Ureche. Hozzá hasonlóan vélekedett Miron Costin (1633 – 1691), moldvai krónikás, aki Ureche munkáját folytatta Aron vajdától errefelé, ahol Ureche krónikás ezt abbahagyta² egészen 1661-ig. Ő megírta Moldova és Havasalfölde országainak krónikáját is, lengyelül³ 1677-ben, a lengyel Marcusz Matczynski nagykövet megbízásából. E műben, Costin a dákokat egy tatárféle (értsd „szkíta”!) népnek tekinti, amelynek nyoma vész a római megszállást követően. Ugyanakkor megemlíti, hogy a románok, azaz a

¹ Grigore Ureche: *Letopisețul țării Moldovei, de când s-au descălecat țara și de cursul anilor și de viața domnilor carea scrie de la Dragoș vodă până la Aron vodă* – magyarul: *Moldvaország krónikája, amióta országot alapítottak*” (azaz szó szerint: „amióta a lóról, a nyeregből leszálltak”) és az elmúlt időkről meg az uralkodók életéről ahogyan írva vala Drágos vajdától Aron vajdáig: 86. bekezdés: „Pentru Țara Ungurească de jos și Ardealul de sus vom să arăntăm, fiindu-ne vecini de aproape și cum au avut și ei crăie mare ca și lășii.” – magyarul: „Alsó-Magyarország és Felső-Erdély vidékéről (szólva), bemutatandó, mivel közeli szomszédink, hogyan voltak nekik is hatalmas királyaik, akárcsak a lengyeleknek.”

² *Letopisețul țării Moldovei de la Aron vodă incoace, de unde este parasit de Ureche vornicul, 1675.*

³ *Chronika ziem Moldawskich y Multanskich, 1677.*

moldvaiak, havasalföldiek és erdélyiek egyaránt a Balkánon alakultak ki, főleg a Macedóniában letelepített római légionárius veteránok utódaiból.

c. A Kárpát-régió magyar eredetű földrajza

Mivel a románság a Balkánról szivárgott fel az Al-Duna vidékére, nyilvánvaló, hogy az itt talált, többnyire magyar vagy elmagyarosodott földrajzi, hegy- és vízrajzi, valamint település neveket egyszerűen átvette, és elrománosította. Így használja manapság is. Kivételt képeznek azok a település, amelyek politikai okokból új nevet kaptak. Ilyen a néhai Glogovac, Arad vármegyében, amelyet 1910 és 1918 között Öthalom néven jegyeztek, és végül manapság Tudor Vladimirescu, az 1821-es román forradalom vezérének nevét viseli. Ugyanilyen a Csernavoda városka neve Dobrudzsában, amely a török időkben még Boğazköy néven volt ismert. Ide tartozik még Ady Endre nevét viselő Erdmindszent, mai magyar nevén: Adyfalva, Bihar megyében, vagy a maroszséki Dózsa György falu (régén: Lukafalva) is.

A régi települések, illetve a vidékek neve általában egy magyar névre megy vissza. Sokszor döbbenetes etimológiák bontakoznak ki szemünk előtt, még akkor is, ha csak a román nyelvű forrásokat, ismeretterjesztőket olvasgatjuk. Úgy látszik manapság már nincs mit takarogniuk. Magyar eredetű nevekkel találkozunk mind Havasalföldén, mind Moldvában, Erdélyről nem is beszélve. Van itt is néhány kivétel: pl. a Retyezát hegység Hátszeg fölött, vagy a Babele- és Omu-csúcs a Bucsecsben, vagy éppen a Szkerisora jégbarlang az Érchegységben, Funtinel a Kelemen-havasokban stb. Számuk ellenben elenyésző, és statisztikailag nem mérvadó.

Ha végigutazunk Havasalföldén, elindulhatunk a Szörénységben, Méhed megye közigazgatási központjából, Szörénytoronyáról (Szörényvárból) és hamarosan Bánvárába (Cetatea Băniei) jutunk, mai nevén Krajovára (Királyvár). Az Olton áthaladva immár Argyas megyében járunk. Itt Argyasudvarhelyre, Hosszúmezőre és Kelemenésre is ellátogathatunk, ahol nemcsak régi várromokat, kolostorokat csodálhatunk meg, hanem Kelemen (Manole) Mester mondáját is újra meghallgathatjuk, sőt innen már egyenes út vezet a Kendetornyához (Turnu Chindiei) Vásárhelyre, majd tovább Bodzára és Milkóvárra, illetve a moldvai Galacra.

Moldvában alig van település vagy egyéb földrajzi név, amely ne magyar eredetű lenne, a román források⁴ szerint is: Csalhótól Szucsaváig, Bányától Huszig, Bákótól, Jászvásáron és Kukutyinon át Kisjenőig, vagy akár a Szeret-menti Egyedhalmától Karácsonykőig.

Ez a dolgozat a román etnogenezis menetébe próbál bepillantani, valamint a románok a Kárpát-Duna régióban való megjelenésével foglalkozik. A tökéletesség igénye nélkül kívánja bemutatni azt, amit maguk a románok (régiek és maiak) mondanak magukról, és magyar örökségükről. Trianon útja rögös, és tele van tűzdelve hazug forrásokkal és keserű vízzel. Öntsünk már végre tiszta borvizet a pohárba.

⁴ Toponimia maghiara in Moldova (> [Wikipedia.org/wiki/Toponimia maghiara in Moldova](https://ro.wikipedia.org/wiki/Toponimia_maghiara_in_Moldova)).